

Pere Quart

Refugi de versos

EX-LIBRIS BIBLIOTECA DE CATALUNYA

833.5

LITERATURA
CATALANA

Poesie

REFUGI DE VERSOS

Poesies catalanes i occitanes

- 713/88

- llibret de casa

REFUGI DE VERSOS

REFUGI DE VERSOS

Poemes esparsos i inèdits

El poeta als vint-i-set anys. Dibuix de Ricard Marlet.
Sabadell, 1927.

PERE QUART

REFUGI DE VERSOS

Poemes esparsos i inèdits

Pròleg d'Antoni Turull

1987

Edicions Proa

Primera edició: octubre del 1987

© 1983, 1987 Hereus de Joan Oliver

Tots els drets d'aquesta edició:
Edicions Proa S.A., Diputació, 250, 1, 2
08007 Barcelona

ISBN: 84-7588-186-6

Dipòsit legal: B. 38.045-1987

Imprès a IMPAL, s.a., Tordera 40, 08012 Barcelona

Els editors es reserven el dret d'autoritzar que alguna part o la totalitat d'aquesta publicació sigui reproduïda per qualsevol mitjà —elèctric o químic, òptic o mecànic, de gravació o de fotocòpia; passat, present o futur—, prèvia sol·licitud dels interessats.

PRÒLEG

Si en Joan Oliver no hi és, qui pot parlar de la poesia de Pere Quart?

I si el poeta ha mort, qui pot assegurar que hauria publicat aquests poemes?

És, per tant, una traïció lliurar-los a la impremta?

Penso que no, i espero que el lector estarà d'acord amb mi després de contar-li com i de quina manera el poeta mateix volia publicar-los, cosa que va fer constar oralment i per escrit.

Per escrit, en una carta que tenia preparada per enviar-la a Joan Carreras, director cultural de la Fundació Enciclopèdia Catalana, que ja fa anys va desempenyorar Edicions Proa. En ella oferia la publicació d'aquest recull —cito les paraules del poeta— «sota el títol tan modest com just de Refugi de versos». Oralment, més d'un cop me n'havia parlat com d'una cosa imminent, i si Pere Quart parlava de la imminència d'una producció seva volia dir que la tenia molt pensada i, de fet, picada a màquina, i que només faltaven potser els retocs finals. I així és com vam trobar el manuscrit. I així és com presentem aquestes poesies.

Arriben a les teves mans, lector amic, intactes, tal com el poeta les va deixar. Naturalment mancades no sols d'aquests retocs que de segur hauria fet, sinó també amb el gran buit que significa no tenir la presentació del seu alter ego, Joan Oliver,

que era una rica tradició que acompanyava els seus reculls.

Per compensar aquesta darrera mancança —la primera és òbviament irremeiable—, tot basant-me en notes seves, poques però força aclaridores, explicaré aquí quin és el material de què està fet aquest llibre i em permetré afegir un comentari personal sobre el poeta i el seu llegat.

Aquest recull conté, per ordre cronològic, una tria dels poemes apareguts al «Diari de Sabadell» o d'altres publicacions, i uns pocs inèdits, del 1921 al 1929; i una altra tria dels poemes inèdits o publicats en diaris i revistes, escrits a Catalunya o l'exili, des de l'aparició de Les decapitacions (1934) fins a la mort del poeta, el 1986. Insisteixo que les tries són seves i dic de pas que la primera d'elles és fonamental —com molt bé apuntaria Pilar Rahola— per entendre que la poesia de Les decapitacions no va sortir del no res, sinó que hi ha una clara evolució poètica de Pere Quart des de la seva joventut, quan signava Joan Pendonista o Joan Oliver. No publiquem el poema «Auca un poc anticipada de la papal passejada», de 1982, per indicació dels seus hereus.

Joan Oliver va deixar escrit, en un esbós de pròleg, que Pere Quart volia donar a aquests poemes «un alberg, un refugi comú, on poguessin ser visitats fàcilment per no sabem quants lectors amics del poeta i prou indulgents per a interessar-se en aquesta branca poc coneguda i en part subalterna de la seva producció». I afegia entre parèntesi: «Pere Quart em prega que aclareixi aquest extrem i em diu: —Sí, en part subalterna, però no pas il·legítima; i sempre experimentada i mai feta a la xamberga.»

I de la carta a Joan Carreras és també digne de citar-se que Joan Oliver veu en aquest recull de Pere Quart «incentius de caràcter literari, biogràfic i a vegades d'intencionada discrepància», i tanca el paràgraf dient: «El conjunt és variat i mai no és avorrit.»

Tots sabem que el nostre poeta veia en la poesia la darrera de les arts pobres —i per tant lliures— que resten damunt la faç de la terra, i per això la practicava, i d'una manera que molts dels escriptors que en diem consagrats no acostumen a fer. M'explico: Pere Quart era un poeta extraordinàriament lúcid, que va viure fins al darrer instant el gnosce te ipsum, i així, a través de l'únic home que podia conèixer bé, ell mateix, projectava la seva poesia fent-la passar per una autocrítica pròpia del més exigent. És a dir, el seu poder autocrític, unit a l'indubtable mestratge de la llengua, li donava paradoxalment una llibertat de tema i de forma, un radi de llum poètic i una independència sense altres fronteres que les limitacions que s'imposava o que li imposaven les circumstàncies insuperables. Dins la seva capacitat humana Pere Quart s'acarava a tot i usava la paraula per dir-nos el resultat d'aquesta confrontació. Exemples de tot això els trobareu contínuament en aquest recull. Mai no va tenir por ni de l'home ni de la societat, i es va arriscar a quedar-se sol en dir allò que tants poetes han evitat de dir i fins i tot de plantejar-se. I quant al llenguatge que usava, no l'emprava perquè fos de moda o per una exigència ambiental, sinó perquè intentava dir les coses amb la màxima justesa, i així ens podem trobar que en la seva poesia s'acompleixi que un mot de carrer tingui més força lírica que un mot dit poètic.

En la meva opinió quan Pere Quart qualifica les poesies d'aquest llibre com «en part subalternes, però no pas il·legítimes», no fa res més que evidenciar l'esperit autocrític que he mencionat abans, perquè com veuràs, amic lector, totes elles estan plenes d'un lirisme, d'una humanitat i d'una actualitat que envejaran, silentment és clar, molts poetes que publiquen «inèdits» que no se sap per on agafar-los. En canvi aquí tens, una vegada més, aquell ample i lliure camp temàtic i lingüístic de Pere Quart que abraça des del més sublim al més ridícul, des del més sublim-ridícul al més ridícul-sublim, allò que feia, i que

fa, que la seva poesia no sigui mai avorridora, que sigui sempre comunicable, i en tot moment fidedigna.

Hora és ara de llegir el poeta.

ANTONI TURULL

Bristol, 1987

Nota de l'editor.— Amb la voluntat que tota la seva producció fos a l'abast del lector, Joan Oliver va preparar un *Refugi de versos* que volia acollir una cinquantena llarga de poemes esparsos i inèdits, a més d'algunes seccions de la seva *Obra poètica* (Proa, 1975) que no havien estat publicades separatament. D'acord amb la família del poeta, presentem tots aquells poemes que no es troben recollits en cap dels seus llibres editats per Proa, en el camí de completar l'edició de l'obra de Joan Oliver.

Formaven la resta del sumari provisional de *Refugi de versos* les següents seccions de l'esmentada *Obra poètica*: «Oda a Barcelona», «Epístola d'alta mar», «Dotze aiguaforts de Josep Granyer», «Poemes inèdits», «Versos anecdòtics i cançons de carrer» i els quatre primers «Altres poemes», a més de «La veu i la sang», de *Saló de tardor* (Els llibres de l'Óssa menor, 133). En relació al poema «Auca un poc anticipada de la papal passejada», vegeu el pròleg d'Antoni Turull.

REFUGI DE VERSOS

Poemes esparsos i inèdits

A LA MEVA MARE

Vós heu estat, oh mare, sol perenne
d'amor que ha preservat la meva albada.

Pogués jo ser del vostre lent capvespre
el fidel reconfort, la pau daurada!

1917

LA TEVA MIRADA

*Per a l'Antonieta, que ha
complert divuit anys.*

Tens la mirada blavosa i tranquil·la
com un mar radiant i encalmat.
Tens un esguard graciós que vacil·la:
ensems tímid, serè, enjogassat.
Al mig i dintre de cada pupil·la
dorm un incendi d'amor que vigila
esperant el moment de l'esclat.

Tens un mirar molt amic que afalaga
i et fa el món més bonic del que és,
dolça mirada florida que amaga
les espines cruels dels rosers.

Uns ulls molt grans on batega i traspua
l'esperança d'un cor benaurat,
una animeta puríssima i nua
i un desig amorós sens pecat.

Una mirada on s'aboca la vida
que palpita en ton cos noble i bell,
una vida que ara veig reflectida
en la seda i la sang del clavell

que avui em poses al trau, eixerida,
en aquest teu jardí, a Sabadell.

Tens un esguard jovial que rutila
com un mar radiant i encalmat.
I al mig i dintre de cada pupil·la
tot un incendi adormit que vigila
esperant el moment del combat.

1919

ENYOR DE NADAL

Temps era temps —hom diu, hom deia—
que per Nadal tot era neu.
Temps de miracles quan s'esqueia
el naixement d'un petit déu.

Blava és la volta i ben serena,
prenyada de silenci o cants.
Al forat de la lluna plena
l'estel d'uns reis savis i sants.

Pares i fill dins de l'estable.
Les cases s'aguanten al pic.
Racó de món, trist, miserable,
però els nens el troben bonic.

La humilitat, virtut divina,
és majestat aquella nit
però el romà que duc al pit
hi veu una pau interina.

Temps era temps —hom diu, hom deia—,
petits i vells vora del foc.
Tota la gent ballava i reia
i, per torna, nevava un poc.

«Diari de Sabadell», 25-12-1924

A LUCIE CAFFARET

*Dona apassionada,
pianista vigorosa.*

Le croyant peut-être mort
mettez vos doigts dans la bouche
farouche
du monstre noir,
mais lui, charmé, no vous mord:
il rit de tout son ivoire!

Iguálada, 1924

MIGDIA

Vénen vagues remors del poble bru,
el cel és blanc, el corriol reposa.
Tota la vall és una flor desclosa.
La immensa flama del migdia llu.

Passa, rabent, l'ocell enlluernat
—sageta viva dins la llum que crema.
L'aire que jeu damunt el camp de blat
té balanceigs d'una peresa extrema.

La immensa flama del migdia llu,
corseca els brins, encén la marinada.
I la serra abandona el seu tors nu
a la lenta i total abraonada.

1924

ORACIÓ D'ANY NOU

Any nou, any nou,
la cançó del meu cor posa en renou,
muda'n la música i la lletra.
M'ensenyaràs la solta d'escometre
i la gentil manera de dir prou.
Allibera'm del jou
d'un amor que ja res no em pot prometre.
Acosta Marta mentre allunyes Petra!

Un dia fores mon diví turment,
oh Petra, i ara em desalena
el teu contacte agafatós i lent.
Els teus llavis quan besen a balquena
em fan a peñes pena.
La rosa que sentí
a cau d'orella els teus batecs, ahir
m'era promesa, honor, preada ofrena
i avui no passa d'un pretext mesquí
per no donar-te massa temps l'esquena.

Oh Marta, Marta, tot el meu desig
brunz cap a tu i arriba al teu reialme
enmig,
fins ara, d'un silenci com de balma.
Potser m'he errat amb tu de mig a mig?
No abastaré la cobejada palma?

Any nou, any nou:
fes-me aprendre la solta de dir prou
i alhora la manera d'escometre.
Acosta Marta mentre allunyes Petra!

Any nou, 1925

SANTA INNOCÈNCIA

Per a Henriette

*... i per veure uns ulls de dona
a través d'un espiell.*

J. CARNER

Malgrat que intentis d'espargir calitja
damunt el massa usat esclat
dels llavis, renovat
si fa no fa cada hora i mitja,
qui pot assegurar el triomf dels ulls?

Mes tu que saps el risc de tal combat
t'hi llances ben armada de cega vanitat
i encara goses d'afalagar els esculls!

I et dius: —M'esbullaré el serrell
per a semblar més nina
i si el retrobo cridaré: —Donzell!
(un cert misteri als homes els fascina
i els endolceix l'encís).
Mira'm, si et plau per l'espiell!

I així veurà els meus ulls abans que el meu somris.

«Diari de Sabadell», 30-1-1925

NOCES DE COURE

—Des del temps que érem promesos,
Julieta, quin estrall!
¿On pareu llavis encesos
i ulls que fèieu de mirall?

—Tendres mots, sospirs i besos
que jo havia ben apresos
sota l'ala del ventall...

—... després foren sols badall!

—Recordem almenys la lluna
que durà prop de dos anys...

—Però prest tot va ser runa:
danys i planys i desenganys!
Des del temps que érem promesos,
Julieta, quin...

—Entesos!

«Diari de Sabadell», 1-2-1925

GELOSIA

A G.A. Bécquer

Ai els teus ulls! Són el pesombre
del meu amor sempre inquiet.
No els veig prou clars. Hi ombreja l'ombra
on s'arrecera el teu secret.
Bé n'he rebut esguards sens nombre,
mes de la resta, què n'has fet?

«Diari de Sabadell», 18-6-1925

MIRATGE

A C.S.

La mar de tan immòbil era muda,
de tan encès al·lucinava el sol.
Jo us veia, fascinat, mig ajaguda
dins la prima obagor del tenderol.

D'esquena al mar la platja se'm trasmuda
en un desert sens ombra ni consol.
T'imaginava al front d'un fort estol
que conduïes, reina bella i ruda,

a la conquesta d'un país badoc.
Avancen els guerrers a poc a poc:
sorra i estiu fan tota passa ranca.

Mes tu, de cara a l'aigua, no en saps res
i estàs frisoa, car mon cos espès
no et deixa veure una corbeta blanca.

«Diari de Sabadell», 21-6-1925

ESTIUEJANTS

Una parella al cim del Montcalb

Eren al cim i no veien sinó
un mar immòbil de núvols per banda.
Els envoltava una mica de por,
orbs passatgers d'un vaixell sens comanda.

Mentre els uneix un bes fora de tanda
fan, amb l'esguard, com qui cerca el timó.
Ell assajava un bell crit de braó,
però sentí que li queia una banda.

S'allunyà un pas, angoixat i sorrut,
i proclamà, tot maldant, assegut:
—Càndid de mi que he pensat esplaiar-me!

Ella, prudent, sospesà el propi esglai:
veu que no és prou per resoldre en desmai
i opta pel lleu somiqueig que desarma.

«Diari de Sabadell», 6-8-1925

METAMORFOSI

A S. J.

Quan el meu cor esperançava un signe
en cel o terra, freturós de tot,
vora el reixat del meu soplug benigno
compareix una noia que fa el bot.

En els seus ulls veia la llum insigne
que el plor no entela ni occiria el llot
mentre la boca retenia, digna,
un crit com de socors; només un mot.

Si fou engany, que bella la disfressa!
Però vingué la veritat sens fressa.
I el mateix vent que sufocà l'encís
bastí amb les cendres una nova imatge:
la núvia que comença el seu viatge
amb un senyor que l'ha de fer feliç.

«Diari de Sabadell», 13-9-1925

EL PÒTOL TOTAL

Cada dia em cal fer el mateix camí
i al mateix banc reposo cada tarda.
Després ve aquell revolt que em fa estremir
on fins em deixa l'àngel de la guarda.

Vora la font pidola la vellarda
que encara no s'acaba de morir.
A mà esquerra l'avenc de la basarda
se m'obre com si fos el meu destí.

Quan cau la nit m'ajec al xaragall
d'on ni el migdia no devora l'ombra.
Llanço un renec vençut per un badall

i espero el diví somni o el pesombre.
I a l'alba, capolat i enlleganyat,
ni esma no tinc per maleir el meu fat.

«Diari de Sabadell», 1-10-1925

COMIAT

Creure, una nit, prop la dona més cara,
sota un ruixat de besades fatals,
que el món i el cel fins llavors sense tara
van contraient i espargint tots els mals.

Agreja el doll i l'estel s'emascara,
semblen les roses ferides mortals.
Creure que el déu ara em gira la cara
aqueferat en negocis més alts.

Creure i pensar: —Quan l'aurora s'agenci
em cal partir vers on regna el silenci,
profund, distant, més enllà de l'oblit.

Al meu entorn els cruixits de la nit,
nuada amb mi la qui besa i sanglota
i arreu el temps, pacient, que degota.

«Diari de Sabadell», 15-10-1925

MES DE MAIG

Marta, força d'hora vas on jo no vaig
ni pel dolç esquer d'anar-te al darrera.
Oh pia donzella, beutat matinera,
els teus divuit anys van al «Mes de Maig»,
tebis de llençols o humits de banyera.

Portes divuit roses de color insegur
com la llum novella que creix i es trasmuda.
La més arborada va fugint de tu
i escampa els seus pètals per l'ampla avinguda.

L'ombra de les soques dels plàtans ja verds
sembla que entrebanqui ta ràpida passa
i els teus ulls encara no del tot desperts
d'un corredor d'haies envegen la traça.

(Emmantellinada i a la mà un quadern
—potser l'Eucologi del doctor Carreres...
¿Oblides que un vespre de l'últim hivern
vam petonejar-nos de moltes maneres?)

Oh pia donzella, que estàs en dejú,
tos llavis són pàl·lids, el cabell no et llu,
la teva mirada no va de cacera...
Ets tu aquesta absurda beutat matinera?

«Diari de Sabadell», 9-5-1926

AUSPICIS ESTIVALS A LA PLATJA

Mentre l'oreig emprèn el bon camí
la teva pell tímidament es lliura
a l'amanyac del sol de mig matí
que et fa frisar i somriure
i encara t'encomana lassitud,
desig d'amor amb pressa,
angoixa per la teva joventut
massa tibant, que vessa...

Somni beat? Gaudi perdut?
Felicitat revessa...

«Diari de Sabadell», 23-5-1926

ESTIUEIG

Ai l'estiueig, l'estiueig, l'estiueig,
ai l'estiueig de la meva veïna,
que no es mou pas de ciutat, pel que veig,
i tot el dia sospira i rondina.
Amb el ventall crida brins de l'oreig,
que, per descuit, fa estremir la cortina.

Ai l'estiueig, l'estiueig, l'estiueig,
ai l'estiueig de la meva veïna.

Fuig de la dansa, el cinema, el passeig,
el càntir buida en camisa, no dina.
I per refer-se d'un càlid festeig
que els danys d'agost tant i tant enverina
son cos, no pas massa lleu pel que veig,
fa, cada nit, sobreixir el safareig
sota uns penjolls potser obscens de glicina.

Ai l'estiueig, l'estiueig, l'estiueig,
ai l'estiueig de la meva veïna!

1926

NOVEMBRE

S'acosta l'hora que congria el drama
entre els envans i a l'ombra dels cancells
puix ja és el temps que manta bella dama
cobejosa de luxes i oripells
no lluny l'orella del marit exclama:
«Vull un abric de pells!»

«Diari de Sabadell», 16-10-1926

AI QUINS PECATS!

Ai cabelleres dallades
i celles esprimatxades!
Ai llavis envermellits
i ulls ennegrits i engrandits!
Ai braços, gorges i nuques
i genolls que es fan palesos!
Oh velleta que t'acluques
davant parells de promesos!
Ai brandars incontrolats
sota la seda levíssima!
Ai quins pecats,
Reina Santíssima!

«Diari de Sabadell», 31-10-1926

AMB VISTA A LA SENYORA ANASTÀSIA

—Per a no romandre estancs
en la ruta adés prou plana,
caldrà fer com fan els crancs?
Puix hi escampa qui ara mana
certa mena d'entrebancs...

—Res, són peles de banana!
No cal pas fer com els crancs
sinó com els coloms blancs.

«Diari de Sabadell», 2-12-1926

AMOR, DOLOR

I.M. S.J.

Ona desfeta de ma sofrença
flagel·la'm sense desarrelar-me
d'aquesta riba que no pot vèncer
ni la feresa de la teva arma.

Amor, si em prestes les teves ales
les prenc, oh joia! Xopa llur seda
no podran dur-me fins a les cales
que un dia foren la nostra cleda.

«Diari de Sabadell», 9-1-1927

EL BON SUBSCRIPTOR

A J.M. Junoy

Dementre imperen l'oïda i la vista
oci no vull ni silenci o llangor.
Doncs esbatana, servent, el balcó
i posa el disc d'aquell gran pianista.

Car ans no mori la fina claror
d'aquest jardí coronat d'ametista
penso recórrer «La Nova Revista»,
Josep Maria Junoy, director.

Tu, mentrestant, no abandonis l'ordit,
oh la muller de qui jo só marit!
Mes quan els ulls, defallits, diguin: basta!
o t'empentegi, pregnant, l'apetit,
vés-te'n tu sola a sopar, vés al llit.

Un hom, amics, menja humana no tasta
si, més sortós, de divina n'abasta.

«Diari de Sabadell», 22-5-1927

ESPANTALL

Tot ulls, quina foscor i quina pregonesa!
Mes llurs palpebres s'obren —i això em salva—
amb una lenta dolçor d'alba.
Llur lassitud o ensomni revifen mon coratge,
però l'amor despulla la meva lucidesa
i, nua com l'hivern de l'arbre dins l'oratge,
gemega, cruix, mig balba.

Tos llavis vibren sota el segell intacte
de ton orgull sorrut i de ma fe covarda.
Les mans em fan basarda,
cossos que pengen de la forca, rígids,
i no aprofito no l'instint ni el pacte.

Ja en tos ulls minerals i llavis frígid
una altra mort s'atarda.

1928

CANÇÓ DEL CAPATÀS MITENES

Capatàs Mitenes,
pelut i embrunit,
la sang de tes venes
deu ésser un bullit.

Capatàs Mitenes,
no ets bell ni polit;
fa temps que no estrenes
calçat ni vestit.

Però ets tan ardit,
Capatàs Mitenes!
Mai no et desalenes
ni perds l'esperit.

Capatàs Mitenes,
si m'ho dius ben dit
deixo tot seguit
la mare i les denes.

Capatàs Mitenes,
només amb un crit
m'esbotzes el pit
i el meu cor t'emmenes.

Capatàs Mitenes,
amant o marit,
per tu el meu delit
i mes galtes plenes.

Que és curta la nit,
Capatàs Mitenes!
Ferma'm per les trenes
al capçal del llit.

«Diari de Sabadell», 25-9-1929

SUÏCIDI PÒSTUM

Llurs senderoles feren entreforc
sota els estels i un tall de lluna.
Pecat de tria no hi hagué ni el corc
de l'enveja que vol millor fortuna.

Mes l'endemà de llur besada eixorc
esdevenia per la boira bruna
que obrí a llurs peus una fatal llacuna.

L'hòrrida veu de qui empunyava el forc*
«Qui sou?» els preguntà tot d'una.
Veien un flamareig sense vedruna
i ombres damnades: l'Orc!

Pensen ambdós que llur honor s'enruna
i ell fa: —Som els amants que ens hem llançat al gorg.

1929

* Per *forca* (entre els ferrers de La Coromina, a la Garrotxa).

EL BOIG DAVANT EL REIETÓ

Senyor Rei, ve-te'm ací.
Sóc el boig que aquest matí
se t'ha llevat el capell
a l'entrada del Born Vell.

Abans de tornar-me boig
era jove i feia goig
i cantant gaies cançons
per a mosses i minyons
m'afanyava el pa i el llard
i un racó vora la llar.

Un dia tretze a Vallbona
vaig casar-me amb una dona
de cul i cara morena.
Escolta'm, que val la pena...
Però avui tot se m'esborra.
Doncs, apa, deixem-ho córrer.

Tinc una nafra a la cama
que embascaria una dama
i al clatell em creix un bony
de la mida d'un codony.

Prou sé que si faig bondat
em cediràs un comtat.
Però a mi tant se me'n dóna

seure o no seure en poltrona,
haver guerrers i servents,
tots plegats catorze cents,
jeure entre sedes i pells,
afartar-me de porcells
trincar amb tres o quatre vins
junt a parents i veïns
i tenir dret, n'hi ha un feix!,
sobre cuixes de molt greix.

Més m'estimo el meu badall
fet d'un tendre record d'all
i mateix que els cabirols
abeurar-me als rierols.
Més m'estimo el meu xiulet
llarg i airós com un avet
i estrenar sempre camins
com les llebres i els dofins.

Senyor Rei, dona permís
per baixar el pont llevadís
i acomiada'm, polit,
amb el braç, la mà i el dit.
Car pertoca a l'alta gent
un gentil capteniment.

—Patge, tira-li un ducat,
però tria'l ben oscat.

«Diari de Sabadell», 28-3-1926

ESTANÇA 41

*A C.R., guanyador del premi
Joaquim Folguera 1932*

Tot és excés, la cartera
no pot contenir
la innúmera presència
i em cal, doncs, l'assistència
d'un company sabent i fidel de qui
aprengui la bona manera
del meu capital evadir.

LLEÓ

El teu nom obre la llista
de les feres d'alta escola;
la crinera t'aureola,
però la mirada és trista.

Potser més d'una vegada
el record l'orgull t'entela
de tanta dolça gasela
esventrada i devorada!

Entre 1933 i 1937

QUIN FRED AL COR, CAMARADA!

Quin fred, reïra de bet!,
quan bufa l'airet
de la matinada,
tallant com un ganivet
de fulla esmolada...

*Doncs encara fa més fred
al parapet
d'avançada!*

Quin fred en nit estelada
amb el cel cruel i net,
quan hi ha glaçada
i cap llit no és prou estret
ni té prou flassada...

*Doncs encara fa més fred
al parapet
d'avançada!*

Quin fred al sòl, la paret
d'oficina esbalandrada,
sense foc ni cigarret,
on hom treballa amb calfred
fins a la vesprada...

*Doncs encara fa més fred
al parapet
d'avançada!*

*Camarada,
si sota abric i barret
i amb bufanda ben nuada
oblides que al parapet
d'avançada
uns homes lluiten pel dret
de la terra amenaçada
i tens fred,
quin fred al cor, camarada!*

*Poesia llegida pel seu autor
des de Ràdio Associació de
Catalunya el dia 6 de desembre
de 1937, amb motiu de
l'«Exposició del Fred»,
i publicada a «L'Esquella de
la Torratxa» aquell mateix mes*

EL MÉS PETIT DE TOTS

Si n'eren tres germans
que van a la caserna.
Tots tres canten a cor:
«Volem guanyar la guerra!»

El gran porta fusell,
l'altre tambor i trompeta
i el més petit de tots
empunya una bandera.

La mare els ha seguits,
no sap com s'ho ha de prendre.
Ells són el seu amor
i la seva riquesa.

La pobra fa el cor fort
i els fills abraça i besa.
Quan és al més petit
somriu i llagrimeja.

Arriba el capità
i diu en veu severa:
«Aquest no pot venir
que encara és massa tendre.

És per aquest infant
i tots els de la terra
que els homes lluitarem
fins a morir o a vèncer!»

La tropa ja se'n va.
La mare i l'infant resten.
El més petit de tots
enlaira la bandera!

1937

TEROL

Salut, ciutat de Terol,
mal perduda i ben guanyada!

Ensems bròfega i suau,
geliua i assolellada,
torreges com un castell
damunt els horts i la plana.
El Túria llisca a tos peus
com serpent ensinistrada
i perfuma el teu aflat
la «Pineda del Rei Jaume».
Si t'empolvora la neu
encara sembles més alta
i ullcluca tota t'ajups
quan bufa la tramuntana.

Salut, ciutat de Terol,
mal perduda i ben guanyada!

Tu que antany els sarraïns
combateres amb coratge
i vencers reis i estols
que volien fer-te esclava,
de sobte perds el braó,
la llibertat i la fama.
Et tenien sota peu

una gent deshonorada:
estrangers i renegats
que envilien ta nissaga,
Pubilleta d'Aragó,
captiva de l'altra Espanya!

Salut, ciutat de Terol,
mal perduda i ben guanyada!

Vet aquí que el teu Nadal
ha estat naixença més alta.
Espanyols i catalans
reconquisten la teva ànima.
Damunt neu i contra vent,
a les fosques i a les clares,
han bregat perquè Terol
no desdigui de la raça.
I han caigut els traïdors,
per justíssima venjança,
en llurs mans sang de germà,
i en llur front segell d'infàmia.

Besa, ciutat de Terol,
la bandera que t'empara!

1938

EL PRIMER ENSURT DE L'EXILIAT

Ai que la tanda
ja ens ha arribat!
El sostre branda
com un damnat!
D'alguna banda
cau l'enguixat.

¿Quin monstre tusta
tots els balcons?
Cruix cada fusta,
peten flascons...
Déu potser ajusta
l'eix dels seus mons!

Sents? La vaixella
que es fa a bocins!
Xiscla la vella
de ca els veïns...
Ara es clivella
l'envà de dins!

Qui ho apaivaga?
Serà un desfet!
Tot es sotraga!
¿Què està quiet

si es torna vague
fins el *concret*?*

Ixo en pijama
i al passadís
topo amb la dama
del tercer pis
que ensenya cama
i àdhuc palpís.

Prego! Sóc èmul
de qui té fe
i esdevinc trèmul
sota el voler
d'un terratrèmol
de grau sisè!

*Santiago, mitjanit del 13 de
setembre de 1945*

*Així anomenen els xilens el ciment armat.

EN EL MAPA DE LAS ALMAS

A K.S.

Donde solía acontecer la aurora
trabajosa o el pájaro instantáneo
estalló repentino un amor brujo
y se instaló en mi cielo remedando
la falsa permanencia de la estrella.

Llámelo yo con nombres y adjetivos
propios de dioses o deseos locos
y en secreto adoraba las esquinas
en que el reflejo se quebraba en sombras.

Del cuerpo que aún habito y al que temo
fui cándido mensaje. ¿Soñé un sueño?

Pasaron unos tiempos clandestinos.

Entre despojos cunde la noticia
de un cometa terreno que rechaza
las colas prisioneras en espejos.
Tanto lucré de brasas cenicientas
para el hogar ocioso del olvido!

Un ángel se asomó. Todos callaron.
Un ángel con las alas chamuscadas.

El alma tiene mapas exclusivos,
digo. O así parece, por lo menos.

1946

PRIMAVERA NOVA

Sardana amb música de Donato Román Heitman, xilè i catalandòfil, estrenada el dia de Sant Jordi 1947 per l'Orfeó del Centre Català de Santiago.

Per damunt les muntanyes
i dels mars a través
sigui la cançó nostra
com un esbart d'ocells.

Arribarà a les platges
on es fa d'or el sol,
davallarà a la terra
que un dia ens fou bressol.

Algú dirà: «Miracle!
Sentiu com canta el vent?»
«No és pas el vent que canta,
són veus d'enyorament.»

Primícies de l'horta
i roses dels jardins,
els blats que ja verdegen,
tot el creixent dels pins.

I el toc de les campanes
que es torna més punyent
i el crit com de tenora,
que sembla un manament!

Tota la primavera
prendrà en nostra cançó.
¿Una altra renaixença
viurà la Nació?

Que Catalunya entera
s'abrivi a poc a poc!
Si aquest abril ja escalfa,
quin juny serà de foc?

Com un vol d'orenetes
les veus del nostre cant
tramuntaran les serres
i passaran les mars!

DE PAS

Fugir o cessar tot just hem arribat.
¿Tu i jo aspirem a ser més que un renoc
mentre el fullam de pressa es torna groc
i l'estrella brillant esdevé mat?

La vida és un salut i un comiat.
En l'estreta la mà s'atarda un poc.
Departirem mitja hora en aquest lloc,
mesura de la nostra eternitat.

Muntanya blanca, incendi de la llum!
Ja es fon en fang i ja s'apaga en fum
l'eixorc misteri de la neu i el foc.

Entra i surt l'imprudent aventurer
que ignora on va i que no sap d'on ve.

Només el temps de perdre el primer joc.

1951

AMOR I MORT

Oblit, paraula que em revolta.
L'oblit de tu, feixuc record,
una ombra viva que m'envolta,
parenta de l'amor i de la mort.

La mort mig desitjada, mig estranya,
atreu, que ara i adés ens abalteil.
L'amor que avui ens acompanya
i l'endemà ens traeix!

1952?

A LA PLAÇA DE LA LLANA

A la Plaça de la Llana
fan cada any uns Jocs Florals
on concorren els poetes
més florits d'aquests verals.

Escolteu si no l'estrofa
d'un poema aurifluent
i que el docte secretari
subratllava justament:

*M'albiren amb manta cura
bo i curulls llurs ulls ferrenys,
que àdhuc actí nogensmenys
hi ha quelcom que em don fretura!*

A la Plaça de la Llana
fan cada any uns Jocs Florals.
A la Plaça de la Llana
sonen versos immortals...

Tanmateix hi ha un feix de savis
plens d'enveja i turpituds
que els ignoren o fan mofa
de la llana i dels llanuts!

1955

COMPLANTA ESTIVAL DEL MESTRE DE VALLCARCA

Estem fotuts, amb perdó de les dames!
—mussita el Mestre, poeta molt bo—.
Si Barcelona a l'estiu és en flames,
si Cadaqués no és indret de proclames,
com a l'hivern callarem vós i jo.
Estem fotuts, amb permís de les dames.

Ens prometem moltes hores felices
prenent vehicles de rutes normals
en lloc d'erràtiques naus com Ulisses,
aventurers de pessebres i misses
tan casolans com llençols o didals.
Ens prometem moltes hores felices.

Car els sentim com aquell qui sent ploure,
vull dir la terra i els déus, fet i fet,
i si ens movem no ho fem pas mai a lloure:
és que una guitza tremenda ens fa moure
i ens llança a França o a Xile d'un tret.
Tot ho sentim com aquell qui sent ploure.

Som una gent d'animeta tan blanca
que a Salamanca aprenem el que ens manca,
dintre Segòvia no som tan esclaus
i a Compostel·la se'ns rep amb la branca

d'una olivera de pau per a paus.
Puix que tenim l'animeta tan blanca.

Ja el patriota es deixata i resigna.
Tanta xardor li trasbalsa el magí.
Si em preguntéssiu quina és la consigna
d'aquest estiu, heus aquí la més digna:
«Deixeu, companys, que en Millet vingui a mi.»
El català és de mató i es resigna.

Col·laborem a una borda revista;
el vell Jonàs ja ho ha fet, i és algú.
I si un dels purs hi posés cara trista
desintoxiqui's en una entrevista
amb l'integrista Joan Triadur.
Col·laborem a una borda revista.

En l'opus dei tinguem més confiança.
Cert Ridruejo ens estava el coixí,
hi ha un tal ministre de casta més mansa,
en Vicenç Vives ja es posa en balança
i l'Estelric ens pot ser un trampolí.
Catalanins, no perdem confiança.

Que ara és el temps de vogar per la cala,
que ara és el temps de l'anís a la font.
(Passo el rosari amb la Tina a la sala.)
L'estiu s'adiu amb xerrics de cigala,
nits de tenora i amor sense son.
Ara és el temps de la font i la cala.

Estem fotuts! Menjarem potser userda?
—remuga el Mestre pensant en el sou—.

Als nostres peus, com s'eixampla l'esquerda!
Fer el darrer vers del «Fill Pròdig» i prou!
Aquest Bernat és un Metge de merda:
sóc l'escarràs però el sou no me'l mou!

I a la tardor, de bell nou a Vallcarca,
pencar per cinc al pisàs d'en Cambó...
Si no renego és perquè sóc tan carca,
perquè l'infern, que és etern, em fa por.
Potser serveixo per a patriarca?
Em manca un pam, un pamet, si més no...

Barcelona, estiu de 1957

AUCA DEL BOMPIANI

Diu que els orígens extrems
del Bompiani espanyol
es perden en un revolt
de la negra nit dels temps.

Mes quan la postguerra munta
sorgeix un senyor Gonçales
que a les bones o a les males
es fa càrrec de l'assumpte.

Pren el fil escorregut,
recull l'escampall dels trossos
i com es fa amb els vells ossos
prova de refer el mamut.

Crida experta gent d'estudis
i sens que ningú no ho noti
s'inicien els preludis
del fabulós poti-poti.

En Riquer de ment astuta
el bolígraf desembeina
i amb ell de tall de batuta
dirigeix els qui fan feina.

El catedràtic Valverde
i el postulant Vilanova
el segueixen en la prova
com qui tem trepitjar merda.

Incauts com dues colomes
i per tendres més ardits
també hi posen cap i dits
els doctors Moles i Comes.

Lleu i fina, mes no frívola,
competent de més a més
hi ha la reina dels fixers,
Amèlia la Senyorívola.

En Pandolfi i en Patxeco
són les troballes recents,
el primer suau com un eco
i el segon que ja té dents.

També l'Albert de Craywinkel
bompianeja, servil.
Sofreixo de por que tinc que el
versaire hi perdi l'estil.

Més tard arriba en Beser
de la banda de Morella,
ros, actiu i rioler
i amb Alas* a la cistella.

* «Clarín».

En Sanxes, dellà l'envà,
papa gris i confident,
sotja i ensuma el jovent
com un quisso casolà.

I l'Huguet, que no defuig
xafarderies ni intrigues,
si no encensa el nas d'en Puig
llepa el tortell d'en Rodrigues,

el nebot de faç colèrica
que renya, ronca i renilla
de por que l'oncle d'Amèrica
el giti de la plantilla.

Han llogat mossèn Conill,
panxut, ganut, curt de vista
perquè els salvi del perill
existenci —com?— alista.

Sapigueu que amb la falange
dels innúmers traductors
podríem traçar una franja
de Mèxic al Pla de l'Ós.

Com una figura a part,
ara, a les seves velleses,
s'embolica en tals empreses
el sarcàstic Pere Quart.

Ermità de l'oficina
és l'Arbó, que viu als llimbs
tot pensant renecs i crims,
bru com una salvatgina.

Tots s'afanyen les pessetes
de llurs míseres soldades
i tots somien carpetes
prenyades de galerades.

I als finals de mes es forma
una sinuosa fila
que davalla, serp deforme,
fins al cau del senyor Vila.

De cop per les brutes sales
es propaga una sospita:
¿serà certa la visita
del mític senyor Gonçales?

Només de sentir el seu nom
cada gorja es torna estreta:
és com el pas d'un cometa
que fa tremolar tothom.

Des del Nebot al Manel
el personal es prepara
per a fer la gara-gara
a l'Arcàngel d'Israel.

Tot fuig! Però a quin destí?
És un il·lús qui ho demani!
Així creix el Bompiani
dins l'espai que no té fi!

POT SER QUE NO TOTHOM MORI
SENS VEURE EL DICCIONARI...
QUE NO SIGUI EL PURGATORI
D'UN OBTÚS MILIONARI
COM EL TEMPLE EXPIATORI
D'AQUELL ALTRE ESTRAFOLARI!

Entre 1957 i 1963

NADALA A PICASSO

Temps ha que estic perdut,
ai, ai, ai, ai!
però encara practico entre vosaltres
una vida somnàmbula.
Entrelluco ombres de símbols
amb ulls enlleganyats
i les orelles ben fregades
perceben uns fonemes brumidors.

Potser menja, feineja
ai, ai, ai, ai!
fa l'amor i alterna
el ruïnós autòmat que ara sóc.
Un dia va ser un home
amatent i apte com pocs!

En un Nadal desestimat,
regracio els mercaders amics
que amb cobejança de moneda i fums
—és així, què hi fotrem?—
m'apuntalen, bracegen per compte meu
al voltant d'una tan vella història,
resplendor fatigada
d'un estel ja perit
lluny de tot,
ai, ai, ai, ai!

Nadal, 1963

BESTIARIS DE WALT DISNEY

Vegeu l'aflicció del cervatell
vivaç i tímid, acaçat;
les facècies del conill,
la matussera lleialtat del gos.
L'ocell i el peix sols o en estol,
infal·libles dansaires;
i el siamès inverecund, cruel.

Unes races germanes de la nostra,
així mateix caigudes —pecadores?—,
feliçes i infeliçes com nosaltres,
i també redimides per l'amor
de llur hàbil i alegre creador,
el qual els ha refet un paradís
acolorit i amb música
—però no pas sense paranys, és clar.

El vell Isop
i el murri moralista La Fontaine
s'hi adeliten com tothom, ben cert,
i llencen humilment l'esponja...

1963

SOBRE UN DESTÍ

A X. X., in memòriam

Pagaves amb mentides perspícaces
la teva mutilada llibertat.
Enmig de llops civilitzada ovella,
amb els potents neutre i fugaç.
Però sembraves tanta de tendresa
arreu i sempre d'amagat!

Ai, ben dejorn vaig perdre'n companyia
i fins i tot tracte distant
per culpa d'una dama afamegada
que el seduí i l'encadenà
quan jo furtivament li aparellava
una amorosa i dolça llar,
refugi contra passions infames.

Encara jove va morir xuclat.

Març, 1968

POETES, JUGUEM NET!

Sóc enemic, i us ho dic, del barroco,
del barroco sóc des de jove enemic,
bé que sovint el practico per joc,
però aleshores em ric del que escric.

El conceptisme no em plau gens tampoc.
Canonges grassos el troben bonic;
perden la fe rera rima i retoc.
És fruit dels ocis del dropo o el ric.

Juan de la Cruz —pre-barroco potser un xic—
foll per la Creu, per Teresa un eunuc
—i ella, ben cert, freturava un amic!

Poeta pur i fraret no pas llec,
innocentment refula sense truc.

Ocell de déu! Quina gorja! Quin bec!

1968

«LA MAYOR CUYTA QUE HAVER...»

Reviu, magí —si no els sentits, ai las!—,
aquelles nits d'amor pres i reprès,
combats pit contra pit, braç contra braç,
cames entortillades i, comprès,
el joc de dues llengües com un llaç
fet, desfet i refet.

I, més que res,
beina envaïda pas a pas
per l'Intrús que hi aboca el Suc Feraç,
ensem factor de Vides i Plaers!

Novembre, 1978

VUITANTA-CINC ANYS DE PICASSO

Nova versió

Herói antic que persevera
en mudadissa primavera
i hereu de mètodes rebels.
Un déu raonable l'enveja:
l'ha analitzat i ara en cobeja
més que la fruita les arrels.

1978

SALVATGE PLAGI

In memoriam C.R.

Àrduament podrà un atzar
l'escuma dispersa abolir
abans que l'absolut mati
blegui a penes l'instint avar

no projectat encara vers
el funest ponent vertical
on relliscaria el meu vers
i algú potser prendria mal

contra les extremes espines
—oh malson— sense saber quines
s'avindrien al forat del pany

que enreixa l'envejat afany
de sospesar com el pirata
un tresor servit en safata.

1979

MENUT IMPROMPTU DELS OPÒSITS

Penso en vós, Jordi de Sant Jordi

Impacients esperes ja no són ni esperança,
l'orgull de les corones és tot just enyorança,
el treball i la lluita finiren, res no avança
i la canya marcida ha suplantat la llança.

Un malson ara em sembla tot quant veig entorn meu,
el que antany em plaïa és el que em sap més greu,
m'afeixuga la vida que un dia em fou tan lleu.
Qui ardents llavis besava frega avui fronts de neu.

1981

A LA MEVA NÉTA ALBA, QUE HA FET DOTZE ANYS

L'alba se t'acaba,
Alba, criatura!
I arriba ben blava
i encara tan pura
l'aurora segura!
I el temps que comença
a fer una donzella
que es mira i que pensa:
«Em veig alta i bella!
Quina meravella!»
I de mica en mica
el seny es desperta
i un poc et capfica
l'esperança incerta
d'una vida rica;
i et sents més experta
davant moltes coses
que abans no entenies:
vénen alegries
i a vegades noses...
I passen els dies
i uns anys... I ja goses
aclarir sospites:
l'amor i les penes

—que ignoren les nenes
encara petites...
Fins que en hora bona
diràs, optimista
i potser un xic trista:
«Ja sóc una dona.»

1981

PETITA LLOA EN SI MAJOR

En Triadú s'ha guanyat el Gran Premi
del rei Carulla Primer, gens avar!
Se l'ha guanyat perquè és cast i és abstemi,
també bon pare i marit, ocell rar!
Sota el balcó de sa casa correm-hi!
Cantem-li a cor «T'has guanyat el Gran Premi».

Des que era un noi sense pèl a la cara
contra la Fera de ferm ha lluitat
—sempre amb la ploma esmolada com ara—
per la cultura sense llibertat.
(I a més les rimes d'un tal Xaquespeare
catalanitza amb fidel claredat.)

I quan pot tria certa Antologia
d'on excloïa certs noms traïdors
i on insereix la flamant poesia
que ell apadrina amb rigor generós.
Ben aviat és el crític del dia
i un entre els nostres millors oradors.

Mestre de mestres, professa a les aules.
Il·lustra, educa. I desvetlla arreu
l'amor del nostre, les clares paraules,

d'ara i d'abans, el passat i les faules
i és per a molts una ment i una veu.
Ell sí que pot ostentar aquella *Creu!*

Endreça

Joan Triadú, has guanyat el Gran Premi,
tu que tants premis, tants cops, has signat.
I ara ets, de dret, Capità dins d'un gremi
on has servit, anys i panys, de soldat!!

Alcem la copa un moment! I brindem-hi!

I, amb tu al davant, reprenem el combat!

23-5-1982

LA FUNESTA BARREJA

Hi ha un fet que em reca cada dia més
i que deploro dolorosament.
I pensar que hi ha tanta bona gent
que troba bé la cosa tal com és!

Conjuntures històriques, ai las,
d'antuvi geogràfiques, oh déus!,
ens han menat, fatals i pas a pas,
a la barreja dels meus mots i els seus!

Ens fan la llei i així poden jurar
que el nostre verb és estergit del d'ells,
o caricaturesc, provincià,

i ho bramen i ho fan córrer, els malespells!
¿Per què la nostra llengua, el català,
és tan semblant —i tant!— al castellà?

*Si, són germans, ¿però no hi ha germans
prou diferents, ben dissemblants?
I ara diré una cosa bruta:
àdhuc hauria preferit
—per tal de fer-lo un poc més distingit—
que el català fos fill de puta!*

Novembre, 1982

SARCASME I CLAM SOBRE EL QUINQUENNI
DE LA VERGONYA

Improvisació

1977

Som a l'aurora de la deslliurança,
temps d'acontentament i d'esperança...

Socialista milionari brama,
tot mendicant el vot dels míser!

Un noi —tot just vuit anys— passeja amb l'avi
i s'entreté llegint els publi-vies.

De sobte bot, excitadíssim:

—Avi, visca!

I a crits lletreja aquesta frase-quisca:

«PER UNA CATALUNYA SENSE CLASSES!»

El noi travessa, ràpid, la calçada,

més a salts que amb passos,

es para sota el formidable anunci,

mentre el braç assenyala la gran dita

en signes de tres pams escrita:

—Avi, llegeixi, miri, vegi!

Ja no m'haurà d'acompanyar al col·legi!

Ja mai més no tindrè cap mala nota

i cada dia jugaré a pilota
amb els veïns de dalt i del darrera.
És la meva fal·lera!
I vostè, avi, cap molèstia!

«No pot ser entès d'altra manera
un eslògan tan bèstia
i d'una inanitat tan infinita
en boca del magnat que el gita...»,
pensa l'avi,
que és pobre, però murri i savi.

1982

Mireu-me ara l'home de l'eslògan...
Ben fos el previ nacionalisme,
avui només li resta un sol carisma:
el seu oprobios satel·litisme!

Cinc anys de pactes llorcs, de vanitat i de baixeses!
I vet aquí que el mateix líder
—a qui escaurien barret fort i capa—,
amb les pitjors lliçons ja ben apreses,
empeny —i no és pas foll!— la nostra Catalunya
cap a l'Escorxador de la LOAPA
on fóra torturada i ultratjada
i amb delicada, harmonitzada cura
trossejada
i, al capdavall, pastura
dels corbs encorbatats,
i empalauats de la Monclura!

Malson satànic?
Terror pànic!
La mort ens vetlla, catalans, ens sotja!
Alcem-nos!
¿On trobarà la pàtria nova vida
si ja la té rellamp! tan malferida?

Imprecació

Lluc, Obiols, Serrat, i potser d'altres —també en Quico—
bons companys perplexos,
quin negre sortilegi us encativa?
Desperteu-vos!
Per la borda llenceu el llast espuri!
Sou joves!
No us ensutzeu! No us cremeu!
Us pot perdre la pressa!
Que els baixos incentius immediats
no us temptin!
Són miratges!

El temps és vostre!

I el poble us necessita nets i lliures!

Si creieu que no hi toco
i que sóc un negat sense mà «esquerra»
en l'art de la «política»,
solemnement us cito
—per a quan jo potser ja seré una ombra,
d'aquí a pocs anys, posem-hi
un nou quinquenni a penes—,

per tal que us aplegueu un dia
—corromputs?, no ho vull creure;
penedits?, cosa també ben trista—
en una mena de compareixença reflexiva,
contrita tal vegada,
i recordeu, cap cots,
al furibund i fraternal apòstrofe
que ara i aquí us adreço
del racó estant on sobrevisc i em dreço
i alço la veu encara
en pro de l'honradesa,
el sacrifici
amb què ens cal servir la nostra mare.
La nostra mare Catalunya!

SÀTIRA DE LA DAMA AMBIVALENT

A l'inoblidable Guerau ara que no em pot renyar.

Mirada dolça i pura, i errant, com imprecisa.
A penes riolera, somris de Monna Lisa.
Saníssima. La pell, de vivent porcellana.
Algú digué amb auxesi: «Ni té mala setmana!»
El seu pas memorava l'inici d'una dansa
i mai no suggeria ni dubte ni recança.
Culta, bé que mundana, escoltava els poetes
devotament, ullcluca i amb les mans ben estretes.
Hieràtica, distant, d'una beutat serena,
només feia l'amor quan d'amor era plena,
però mai no es lliurava del tot... Com una dea!
El seu cos, més que un cos en semblava la idea.

Aquesta fou la imatge que oferia la dama.
Les revistes del cor en brodaren la fama;
i per tal que ningú no la hi pogués rebatre
un cop es sotmeté a un brillant psiquiatre
el dictamen del qual va ser: «Vostè, senyora,
és un cas d'equilibri tan òptim que m'astora!»

Ai las! Tot fals! Un dia l'atzar em revelava
el seu secret: un pinxo que la tenia esclava;

un atlètic bastaix, cavaller «Sis Vegades»,
que entrava pel jardí a les quinze tocadés.

Era rica, ben cert, però també garrepa.
I qualsevol veïna per ella era una pepa.
Veraneig, llo, ligue, sostén i ama de llaves
ornaven el seu lèxic de coents o de xaves.
Sovint, camí de plaça amb carret i minyona,
mirant aparadors, exclamava: «Que mona!»
Preguntava al modista: «Oi que tinc bona perxa?»
Patia un ull de poll que la feia anar guerxa.
Mai no es banyava al mar per mor de les varices
i duia, pel cap baix, quatre o cinc dents postisses.
I un vespre a l'excusat d'un restaurant d'Ilerda
restà mig inundada —massa laxant— de merda!

Barcelona, maig, 1983

L'HERIBERT

L'Heribert no ambiciona
la política xarona.
S'ha jugat i ara abandona
un càrrec dut amb encert
i amb què salvà la figura
d'aqueixa legislatura
prou trista, sempre disert.

L'Heribert diu el que pensa,
l'Heribert diu el que és cert
i per això no pot vèncer,
l'Heribert,
que aquí guanya
aquell qui enganya.
La veritat sempre perd
perquè els bàndols que remenen
les cireres i les claus
ningú no sap quant despenen
per ensibornar els babaus.
Se les prometen felices
els mandarins, fet i fet,
però pregunto, discret:
d'on deuen sortir les misses?
¿D'algun pressupost secret
que al Planell han estrafet?

Mes vegem el que ara passa:
Catalunya és una massa
de gent pobra, molta, massa,
i de rics lladres o rucs.
Una mena d'argamassa
d'il·lusos i de porucs,
d'illetrats de tota classe...
i obiols, serres i llucs
i altres tifes malastrucs!

Avui és una barreja
el país, aquest país
de color tirant a gris:
la multitud que coixeja
i la quadrilla que urpeja
i és feliç!

Però un cop cada vegada
la ramada,
els qui són més,
van sortint de llurs cofurnes
i després
entaforen dins les urnes
uns papers
que no saben d'on els vénen
ni on els porten; no els entenen
ni mirant-los al revés!

Mes abans
una banda de firaires,
xarlatans
més que xerraires
que ben poca cosa valen

—botiflers o forasters—,
els confonen i atabalen
amb discursos
plens d'insults i de recursos
mentiders.

D'aquests munts d'homes i dones
—molts i moltes bons i bones—,
del país, en vol fer un poble,
l'Heribert,
ànima noble,
obstinat tant com expert.

L'Heribert sense barreres,
sense enteses poc sinceres
—i tal volta potineres—
tostemps lliure, clar i obert.
Puix l'Heribert no claudica
però sap de transigir
quan el cas ho justifica
i amb l'afany d'omplir la pica
avança de mica en mica,
assenyat, pel bon camí.

Per això diu el que pensa,
per això intenta convèncer,
per això clama el que és cert
com Joan en el desert...

Endreça

Que l'atzar l'afavoreixi,
que un bon déu el protegeixi,
l'Heribert!

Per aquella Catalunya,
ai, germans, encara llunya,
si més no d'avenir incert,
que somia
nit i dia
però sempre ben despert
L'HERIBERT!

Abril, 1984

CANT NATURAL

*Per a inscriure potser en una columna
del Museu de l'Espluga de Francolí.
Per a Lluís Carulla.*

Sóc d'antiga nissaga camperola
i des de noi he vist al meu Vallès
la sega —*qui no punyeja ja no falceja.*
Cels amples i deserts.
Impera un sol segur, cruelment benigne.

I aviat la batuda
—*qui no bat pel juliol no bat quan vol—*
de les garbes a l'era,
desfetes, però gràvides d'espigues,
dessota els cascs
d'un tronc ben avingut de mules.
El boll estèril se l'emporta el vent
però roman el gra tan preciós
el qual és garbellat, ben ensacat
i el sac —*com diuen— ben lligat.*
Prest els molins en faran molta
i així esdevé fina farina
i *el nostre pa de cada dia.*

També, al seu temps, he vist la feina
de tants veremadors,
homes i dones i xicalla,
cap jups i falçó en mà,
que arrabassen els béns que el cep amaga,
maternalment, inútilment, a l'ombra
dels pàmpols mig marcits
que ja groguegen.

Ve la tardor i el sol comença a regatar-nos
la seva llum vivificant.
Heus aquí la verema dins el cicle
de les millors collites,
potser la més difícil i diversa
i —ho direm tot— la més ubèrrima.

Cal trepitjar els raïms nacrats o moradencs
i es feia, en dies ja distants,
amb els peus nus i nets
els quals ben tost s'ensangonaven
d'una sang profitosa, jubilosa.

I cal que el most fermenti sense presses
dins el garbuix llòbrec del cup.
Després la premsa esprem encara
rapa, pellofa i pinyolada
tot modelant la brisa
en grans cilindres d'olor aspriva.

Ja fet, el vi reposarà a les fosques
dins la bóta o la tina, ben quiet,
i allí sòpítament ennoblirà el sabor
—que en quietud i amb temps

les coses bones guanyen, diu el savi.
Potser, en certs casos, la flameta
d'un llucet ensofrat li serà bona.

La *bóta del racó*, l'aviciada,
tindrà sempre aixeta.
Per ella el vi, ja amb tota la saó
—xiroiament anomenat *xarel·lo*—,
passa al porró,
i el *xerricar* també és prou nostre!
O a la botella de cuir ben empegat;
i, en aquest cas, els dits del bevedor
precipiten, si cal, al paladar i la gola
el raig deliciós
del do superlatiu del jove Bacus.
Així, *beure a galet* no sempre és blederia!

I he vist, després, el batollar dels olivers
i el trull feixuc que roda,
empès per un rossí, com a les sínies,
i esclafa, ai las, les innocents olives
fins a munyir-ne tot el suc
—or translúcid, líquid,
que greixa i unta i amaneix,
millora les viandes,
fins i tot flameja.
I amb ell el bon pagès
omple, gelós, les sitres.

* *

Sóc d'estirp pagesa
—ho he dit i me'n glorio—

i m'abelleix de revifar
a les meves velleses angoixades
records d'aquella vida *viva*, natural,
pacífica i feïnera.
Jo que la tinc emmetzinada
de mitja edat ençà
per les ciutats englotidores, fraudulentes,
corruptes, corruptores.

Però em plau tant d'imaginar que els homes
—sense esperança, qui podria viure?—,
greument allixonats
per mals i sofriments sens nombre
i aterrits per monstruoses amenaces,
instauraran, anys a venir,
la pau fraterna i l'amor fecund
i estimaran la terra i els seus fruits,
els animals, els arbres, les fonts i els rius
i la neu, la pluja.
I el mar ple de riqueses encara avui secretes!

I el diner generós
i el benestar desproveït de luxes.
I el treball digne
—oficis ben apresos, arts belles sense frau.
I els jocs plàcids i sans,
o atlètics però nobles, sense paga,
que l'home sempre necessita!

Germans que us complaeu en la natura
arduosa però fèrtil de les coses:
aconseguiu que els joves ho meditin
i ensenyem-ho als infants

des que ens entenen.
Els petits són la Gran Promesa
de l'home nou i redimit.
Que la sang de Jesús no sigui eixorca!

* *

Evocar temps sense retorn i venturosos,
indrets sempre enyorats,
és reveure un paisatge conegut
afeblit per calitges vespertines.
Per això els he cantats amb poca veu,
senzillament, ullcluc,
per no apagar remors, colors
que m'arriben encara com en somnis,

I els temes escomesos
—tret d'un sermó tal volta extemporani
però sentit i, penso, mai sobrer—
no desdiuen gaire
dels principals que representa,
il·lustra, exposa, exemplaritza
aquest Museu edificant, modèlic.

I ho faig —vull confessar-ho—
induït, convençut
per caríssims amics,
els de la Conca i de l'Espluga,
pròdigament patrocïnats, cal dir-ho.

Tardor, 1984

PLANY DE L'AMISTAT EQUÍVOCA

A A.M.

¿He de témer que els meus estramps,
Albert, et varen lacerar?

Ai! Entre amics no tot són rams
i de punxes també n'hi ha!
Entre amics, podem parlar clar?

Fa un moment els he rellegits
i no m'han semblat massa crus.
Prop de l'afalac el refús
i no lluny dels *pirops* els crits.
Considera'ls, si et plau, no escrits...

Amb tot jo crec que l'amistat
de certes es sols es nodreix.
En l'amic que de bo es coneix
sempre hi veurem qualche pecat
digne només de ser oblidat.

Que el pecat és tot just error
o a penes petit desencert
i una vegada descobert
no genera mai rancor.
Potser és motiu de més amor.

MIRA COM ESTIC QUASI OBSÈS
PELS RIMS, ARA HO VEIG, INDISCRETS
QUE CALIA GUARDAR SECRETS!
DIGUES-M'HO BEN CLAR: T'HAS OFÈS?

Jo vull ser-te o amic o res!

27-1-1985

INTERIOR BURGÈS A LES ONZE DEL MATÍ

Ombra viva
penombra captiva.

Volves d'ala
d'ocells,
vells tots ells,
que no es guanyen el pa
i han perdut el poder
i el voler de volar
al paper que empapera la sala,
la més positiva.

Teginat
treballat
que s'altiva
perquè tot l'apuntala.

Arreu
hi ha la pols que no es veu
ni se'n va.

Inoïble mudesa
i peresa malmesa,
nervis pel son fets mesells.
I els dits sense anells,
sense mà.

El respir
—que a cops és sospir—
de la dama,
dorment i en pijama,
no sorolla
cortinetes de mal allisar.

Lluna folla?
No pas. És un eco de sol
escampat pel trespol,
sol d'ahir i d'avui i demà.

Sura en l'aire
no gaire
la sentor de l'esperma vessada
en una abraçada
incompleta,
distreta
ah, ah!

Veu plebea i aspriva
que fibla
i arriba
del temible
carrer
cridaner.
Qui la pot fer callar?

Ombra viva
penombra captiva.

Res no és fosc, res no és clar.

1985

LA POSTREMA PROESA

*Aquest temblor causarà
horrendes concavitats,
pobles, viles i ciutats,
tot es catastrofarà.*

A. VICENS SANTANDREU
(glosador mallorquí, s. XIX-XX)

El desenllaç de tants drames
ningú no gosa predir
tot i que petites flames
ja espurnen allà i ací
i a vegades entre cames.

Tot el món serà Sodoma?
¿Plourà un Diluvi de foc
sense Arca, ni Arc, ni Coloma?
Car Jahvè, que perdé el joc,
potser ja ha caigut en coma.

No vindrà de la Natura
el catastròfic esclat!
L'Home d'avui no fretura
que el Fat li faci costat.
Es basta la Creatura!

Per maldat o saviesa
els fills d'Adam o Caïm
remataran llur empresa
alhora amb el Darrer Crim
i la Postrema Proesa!

1985

ÍNDEX

<i>Pròleg</i> , per Antoni Turull	7
A la meva mare	13
La teva mirada	14
Enyor de Nadal	16
A Lucie Caffaret	17
Migdia	18
Oració d'any nou	19
Santa innocència	21
Noces de coure	22
Gelosia	23
Miratge	24
Estiuejants	25
Metamorfosi	26
El pòtol total	27
Comiat	28
Mes de maig	29
Auspicis estivals a la platja	30
Estiueig	31
Novembre	32
Ai quins pecats!	33
Amb vista a la senyora Anastàsia	34
Amor, dolor	35
El bon subscriptor	36
Espantall	37

Cançó del capatàs Mitenes	38
Suïcidi pòstum	40
El boig davant el reietó	41
Estança 41	43
Lleó	44
Quin fred al cor, camarada!	45
El més petit de tots	47
Terol	49
El primer ensurt de l'exiliat	51
En el mapa de las almas	53
Primavera nova	55
De pas	57
Amor i mort	58
A la Plaça de la Llana	59
Complanta estival del mestre de Vallcarca	60
Auca del Bompiani	63
Nadala a Picasso	68
Bestiaris de Walt Disney	69
Sobre un destí	70
Poetes, juguem net!	71
«La mayor cuyta que haver...»	72
Vuitanta-cinc anys de Picasso	73
Salvatge plagi	74
Menut impromptu dels opòsits	75
A la meva néta Alba, que ha fet dotze anys	76
Petita lloa en si major	78
La funesta barreja	80
Sarcasme i clam sobre el quinquenni de la vergonya ..	81
Sàtira de la dama ambivalent	85
L'Heribert	87
Cant Natural	91
Plany de l'amistat equívoca	96
Interior burgès a les onze del matí	98
La postrema poesa	100

ELS LLIBRES DE L'ÓSSA MENOR (2.ª època)

53. EL TOMB DE L'ANY. Josep Carner (3.ª edició).
54. A LA PARET, ESCRIT AMB GUIX. Poesia alemanya de combat (2.ª edició).
55. COM UN NÚVOL LLEUGER. Marià Manent (2.ª edició).
56. L'EVANGELI SEGONS UN DE TANTS. Blai Bonet. Premi Carles Riba 1962 (exhaurit).
57. L'HOME I EL LÍMIT. Màrius Sampere. Premi Carles Riba 1963 (exhaurit).
58. QUI ENGANYA, PARA. Xavier Amorós. Premi Carles Riba 1964 (exhaurit).
59. CADA PARAULA UN VIDRE. Francesc Vallverdú. Premi Carles Riba 1965 (exhaurit).
60. CIRCUMSTÀNCIES. Pere Quart (4.ª edició).
61. LES TAULES DE MARDUK. Joan Ferraté (exhaurit).
62. MADONA I L'ARBRE. Guillem d'Efak. Premi Carles Riba 1969 (exhaurit).
63. HOMES QUE ES BANYEN. Francesc Parcerisas. Premi Carles Riba 1966 (exhaurit).
64. TERRA NEGRA. Jaume Vidal i Alcover. Premi Carles Riba 1967 (exhaurit).
65. LA VIDA NOVA. Joan Vergés. Premi Carles Riba 1968 (exhaurit).
66. 40 SONETS DE SHAKESPEARE. Traducció de Joan Triadú (3.ª edició).
67. ENTRE LA MULTITUD. Joan Colomines (exhaurit).
68. PER A UN DUC BACH ESCRIVÍ MÚSICA D'ORGUE, A WEIMAR. J. Elias. Premi Carles Riba 1970 (exhaurit).
69. LA PEDRA EN LA VEU. Pere Ribot (exhaurit).
70. EL SUPLICANT, LA DEU I L'ESMA. J. M. Boix i Selva. Premi Carles Riba 1971 (exhaurit).

71. LLENGUA DE FOC, SI EL GRA NO MOR..., LA PEDRA EN LA VEU. Pere Ribot.
72. POEMES DE L'ALQUIMISTA. J. Palau i Fabre (4.ª edició).
73. VACANCES PAGADES. Pere Quart (9.ª edició).
74. ANTOLOGIA. Yehuda Amihai.
75. LA FI DEL FIL. X. Bru de Sala. Premi Carles Riba 1972 (2.ª edició).
76. ANTOLOGIA POÈTICA. J. V. Foix.
77. CAPPARE. Joan Brossa (2.ª edició).
78. ALBES BREUS A LES MANS. Feliu Formosa (exhaurit).
79. LES CANÇONS D'ARIADNA. Salvador Espriu (5.ª ed., en preparació).
80. POEMES. Armand Obiols.
81. ELS HIMNES. Agustí Bartra. Premi Carles Riba 1973.
82. BALANÇ D'ÚLTIMA HORA. Joaquim Horta (exhaurit).
83. ELS FETS. Blai Bonet (exhaurit).
84. OCCIT ENYOR. Ramon Pinyol. Premi Carles Riba 1974 (exhaurit).
85. ARREU ON VALGUIN LES PARAULES, ELS HOMES. Manuel de Pedrolo.
86. CRÒNICA. Joan Colomines (exhaurit).
87. SEMINOCTURN - SEMIDIÛRN. Joan Argenté. Premi Carles Riba 1975 (exhaurit).
88. QUADERNS DE VACANCES. Miquel Martí i Pol (4.ª edició).
89. PRESÓ DE CENDRA. Alfred Badia.
90. VENT D'ARAM. Joan Vinyoli (3.ª edició).
91. POESIA COMPLETA. Mao Tse-Tung.
92. CAU DE LLUNES. Mercè Marçal. Premi Carles Riba 1976 (exhaurit).
93. VIDA TERRENA. Fèlix Cucurull.
94. QUATRE MIL MOTS. Pere Quart (2.ª edició).
95. BOTONS DE TIGES GRISSES. Olga Xirinachs (exhaurit).
96. ASSAIG D'ANTOLOGIA. Tomàs Garcés.
97. LES DECAPITACIONS. Pere Quart (6.ª edició).
98. LLIBRE DELS VIATGES. Feliu Formosa. Premi Carles Riba 1977.
99. EL PROCÉS. Vicent Andrés Estellés (exhaurit).

100. ANTOLOGIA POÈTICA. Marià Manent.
101. PRESONER DE LA BOIRA. Josep M. Boix i Selva.
102. LLENÇOL DE NOCES. Olga Xirinachs (exhaurit).
103. FLAUTA DEL SOL. Jordi Pàmias. Premi Carles Riba 1978.
104. QUAN? Miquel de Palol.
105. CANT DE L'ARC. Blai Bonet.
106. ANTOLOGIA. Pere Quart (3.ª edició).
107. L'HOSTE INSÓLIT. Miquel Martí i Pol (2.ª edició).
108. ANTOLOGIA POÈTICA. Carles Riba.
109. EL SOMRIURE DE L'HERBA. J. Piera. Premi Carles Riba 1979.
110. ANTOLOGIA POÈTICA. Guerau de Liost.
111. ANTOLOGIA POÈTICA. Joan Llongueres (exhaurit).
112. D'UN TORSIMANY AL BOSC, POTSER. Joan Montalà. Premi Carles Riba 1980.
113. ANTOLOGIA POÈTICA. Joan Vinyoli.
114. POESIA EMPÍRICA DE PERE QUART.
115. ANTOLOGIA POÈTICA. Agustí Esclasans (exhaurit).
116. EL CRIT DEL DESERT. Pere Ribot.
117. CAMÍ DELS ARBRES I DE TU - PER FI LA TORTUGA. Carles Miralles.
118. L'OMBRA ROGENCA DE LA LLOBA. Gerard Vergés. Premi Carles Riba 1981.
119. ANTOLOGIA POÈTICA. Miquel Martí i Pol (2.ª edició).
120. EL PORXO DE LES MIRADES. Miquel de Palol. Premi Carles Riba 1982.
121. ANTOLOGIA. PREMI DE POESIA CARLES RIBA. 1959-1983.
122. LA TRISTA VEU D'ORFEU I EL TORNAVEU DE TANTAL. Valerià Pujol. Premi Carles Riba 1983.
123. UNA CANÇÓ PER A NINGÚ I TRENTA DIALEGS INÚTILS. Felícia Fuster. Finalista Premi Carles Riba 1983.
124. VERSIONS DE RILKE. Joan Vinyoli (2.ª edició).
125. ALS LIMITS DE LA SAL. Carles Torner. Premi Carles Riba 1984.
126. PEL VIURE EXTREM. Jaume Subirana.
127. EL LLIBRE DELS VERNES. Josep Pedreira.
128. LLUNA D'ESTIU. Jordi Pàmias.
129. ANTOLOGIA POÈTICA. Agustí Bartra.

130. EL DARRER SOL. Àlex Susanna.
131. ANTOLOGIA POÈTICA. Vicent Andrés Estellés.
132. TERRA DE NAUFRAGIS. Pere Quart.
133. SALÓ DE TARDOR. Pere Quart.
134. EL SALTAMARTÍ. Joan Brossa.
135. L'AIRE DAURAT. Marià Manent.
136. MAR D'HIVERN. Joan Margarit. Premi Carles Riba 1985.
137. LONG PLAY PER A UNA ÀNIMA TRISTA. Gerard Vergés.
138. INDIFERÈNCIA. Miquel de Palol.
139. ANTOLOGIA POÈTICA UNIVERSITÀRIA.
140. ANTOLOGIA POÈTICA. Joan Sebastià Pons.
141. ANTOLOGIA POÈTICA. Josep M. López Picó.
142. MEDITACIONS POÈTIQUES. Alphonse de Lamartine.
143. RAM DIÛRN. Vicent Andrés Estellés.
144. LES ILLES OBSTINADES. Xavier Lloveras. Premi Carles Riba 1986.
145. ANTOLOGIA POÈTICA. Josep Maria de Sagarra.
146. AQUELLES CORDES DEL VENT. Felícia Fuster.
147. LLIBRES PROFÈTICS DE LAMBETH, I. William Blake.
148. REFUGI DE VERSOS. Pere Quart.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001644670

Bibliotec
de Catalunya

Acc. D-BpPujol0

CE. 1001644670

Top.

2006-8-24232

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BC 27

EDICIONS PROA

